

PIANO TRAINING OF STUDENTS OF SPECIALTY „PEDAGOGY OF MUSIC EDUCATION“ (psychological, pedagogical and aesthetic aspects)

Abstract: Piano is a basic musical instrument in professional activity of music teacher. It is necessary in the preparation of the classes, for the realization of all musical activities, to expanding of his own professional skills and enriching of the knowledge in the field of the common music culture.

Author information:

Vanya Djambazova
Teacher of Piano
Pedagogical Faculty
at „Konstantin Preslavsky“ – University of Shumen
✉ v_djambazova@mail.bg
🌐 Bulgaria

Keywords:
Piano, Music Teacher, Piano Training, Piano Performers

В условията на модернизация на образованието особена значимост придобива нарастващата роля на личността на учителя, а оттам – и повишаването на нивото на неговите отговорности [1: 6]. В професионалната дейност на учителя по музика пианото е основен музикален инструмент. С негова помощ педагогът провежда урока по музика в училище, осъществява извънкласната, концертната и акомпанияторската дейност. Този инструмент е незаменим при подготовката на занятията, при подбора на учебния материал, за реализиране на всички музикални дейности, за разширяване на собствените професионални умения и обогатяване на знанията в областта на общата музикална култура.

При осъществяване на образователния процес във ВУЗ за получаването на професионални знания, умения и навици за музикално-преподавателска дейност наред със всеотдавателната професионална музикално-педагогическа подготовка студентите – бъдещи учители по музика, да придобият и инструментално-клавирни изпълнителски умения, което ще провокира тяхната активност и стремеж към представяне на изучавания музикален материал пред ученическа аудитория в клавирно изпълнение, тъй като „професионалната компетентност на учителя по музика може да се определи като *интегрална качествена характеристика* на художествено-творческите компетенции, което предполага и разбирането за съвременни изисквания за достигане на продуктивни художествено-творчески резултати“. [2: 661]

Изучаването на пиано е творчески процес. При него се развиват многопосочно способностите на индивидуалния художествен талант. Този инструмент се е превърнал във фундамент на музикалното образование. Пианото е „единствен и незаменим инструмент за обучение по музика по простата причина, че на него действително може всичко да се изсвири и чуе“. [3: 192]

Клавирно-изпълнителската подготовка е сред значимите компоненти в комплекса на професионалната подготовка на учителя по музика. Въпреки че учителят по музика се подготвя по програма, твърде различна от тази за специалиста в изпълнителски профил, което води до съществени различия в нивото на развитие на техническите умения и до натрупване на по-

скромнен сценичен опит, при правилно осъществяване на образователния процес и подбор на подходящи произведения от богатата клавирна литература могат да бъдат постигнати много добри резултати и високо равнище на изпълнителско майсторство при студенти, обучаващи се в музикално-педагогически профил. Педагогът-изпълнител „създава музикално-комуникативно събитие – генерира, транслира и прави възможно усвояването на музикално послание и ценности. [4: 839]

Пътят за постигане на клавирно изпълнителско майсторство е продължителен и сложен, свързан със своя специфика, етапи и следване на стриктна последователност в музикално-слуховото и инструментално развитие [5: 8]. Основна цел при изучаването на музикалния инструмент от студентите – бъдещи учители по музика, е формирането на умения и навици, позволяващи широкото му използване в бъдещата практическа професионална дейност. За постигането на тази цел е необходимо:

- ✓ формиране на навици за владене на инструмента в обем, достатъчен за професионалната дейност на учителя по музика;
- ✓ изучаване на различни по стил, жанр и характер музикални произведения, в работата над които се осъществява общомузикалното и инструментално-пианистичното развитие на студентите;
- ✓ развитие на музикалните и творческите способности;
- ✓ усвояване методиката на изпълнителския анализ на клавирното произведение;
- ✓ осъществяване на изпълнителски анализ в работата над конкретно произведение;
- ✓ запознаване с общите закономерности на клавирното изпълнение във връзка със системата от изпълнителски средства за интерпретация, като се отчита композиторският замисъл и концепцията на произведението;
- ✓ адекватно използване на изпълнителските средства в зависимост от жанра, стила и характера на музикалната творба;
- ✓ постигане на емоционално преживяване, адекватно на идейно-смысловото съдържание на музикалното произведение;
- ✓ овладяване на умения за самостоятелна работа над музикалното произведение;
- ✓ използване на инструмента в различните музикални дейности;
- ✓ придобиване на навици за свирене пред слушатели, което учителят по музика осъществява както в урочната, така и в извънурочната дейност.

Методологията на музикалното изкуство приема за първостепенен и задължителен следния основен принцип в инструменталната педагогика: *обучението по инструмент (пиано) е преди всичко обучение по музика.* [6: 76] Музиката пряко въвежда в потока на претворените от нея мисли, чувства и отношения – всичко това съществено влияе върху формиране на установките на слушателя (*и обучавания*, бел. моя – В. Дж.) и обуславя възможността тя да се превърне в едно от най-ефективните средства за естетическо възпитание [7: 14].

Ролята и значението на техническите умения като основополагащ компонент на клавирно-изпълнителската подготовка едва ли подлежат на съмнение. Ала все пак чисто техническите умения си остават предпоставка, подстъп към нещо далеч по-важно и съществено: творческа нагласа към художествената творба като неотменно условие за изява на собствената индивидуалност [8: 6].

В този смисъл специално внимание заслужават проблемите на изпълнителския анализ на клавирното произведение, разкриване на авторската концепция, адекватност на емоционалното преживяване във връзка с идейно-смысловото съдържание на творбата. „За осмисляне конкретната даденост на творбата като художествена е необходимо да бъде изяснен порядъкът от художествени събития, които изграждат нейната структура – носителка на художествена

информация. Самото осмисляне обаче следва да се приема като недостатъчно, ако не е съобразено с диалогичната, интересубективната специфика на художествената информация, с нейната многозначност. [...] Въпросите в този диалог произтичат от първоначалната хипотеза за смисъла, който се коригира и завършва от възможните отговори като резултат от опита да се открият значенията на изградените художествени образи.“ [9: 85 – 86] Тази теза заслужава внимание, доколкото историята на клавириното изпълнителско изкуство познава достатъчно примери за изпълнители, чиято творческа същност е толкова ярка, че оставя отпечатък върху социалното битие на интерпретираната от тях клавирна творба. Достатъчно е да припомним имена като тези на Артур Рубинщайн, Валтер Гизекинг, Емил Гилелс, Святослав Рихтер, Алексис Вайсенберг...

Оформянето на качествата на личността на изучаващия пиано е от изключително значение за неговия облик на изпълнител. Познаването на закономерностите на проявите и развитието на личността при определяне на заложите, при развитие на способностите, при формиране на волята, навиците и характера на обучаваните поставя на научна основа изграждането на индивидуалните им изпълнителски качества и постижения [10: 6].

Непосредственият контакт с учителя инструменталист и възприемането на високохудожествени творби в негово изпълнение допринасят за повишаване интереса на учениците към музикалното изкуство, на тяхната активност и емоционална реакция по отношение на изучаваните творби.

Целите на обучението по пиано далеч надхвърлят тясно изпълнителските задачи на практическото овладяване на инструмента. Те са насочени към формиране на цялостна музикална култура, към разгръщане творческия потенциал на студентите, към развитие на задълбочено музикално мислене, въображение и памет, на емоционална отзивчивост...

Изучаването на музикалния инструмент пиано подпомага личностното, познавателното, социалното и комуникативното изграждане на студентите – бъдещи учители по музика.

References:

1. **Ruskova, Y.** Profesionalizmat na badeshtia uchitel po muzika. Shumen, 2015.
2. **Ruskova, Y.** Za hudozhestveno-tvorcheskoto samorazvitie na muzikalnia pedagog. V: Godishnik na Shumenskia universitet „Episkop Konstantin Preslavsky“. Tom XVII D, Shumen, 2013.
3. **Neygauz, G.** Ob iskusstve fortepiannoy igry. Moskva, 1958.
4. **Ruskova, Y.** Psihologicheski osnovi na muzikalno-izpalnitelskata deynost. V: Godishnik na Shumenskia universitet „Episkop Konstantin Preslavsky“. Tom XXI D, Shumen, 2017.
5. **Kurteva, M.** Metodika na obuchenieto po piano. Sofia, 1987.
6. **Styrshenov, B.** Stilat v klavirnото izpalnenie. V: **Styrshenov, B.** Izsledvania. Razmisli. Otsenki. Sofia, 1977.
7. **Vasileva, D.** Muzikalното izkustvo i negovata publika. Problemi na vzaimodeystviето. Shumen, 2015.
8. **Vasileva, D.** Strategiata za teksta i modernizatsiata na obrazovatelnia protses v oblastta na izkustvoto. V: Sbornik dokladi ot Godishna universitetska nauchna konferentsia 3 – 4 iuli 2014. Natsionalen voenen universitet „Vasil Levski“ – Veliko Tarnovo. Tom XV, Veliko Tarnovo, 2014.
9. **Vasileva, D.** Talkuvaneto na hudozhestvenata tvorba. Kam postanovkata na problema. V: 40 godini Shumenski universitet 1971 – 2011. Sbornik nauchni trudove ot Natsionalna konferentsia s mezhdunarodno uchastie. Chast II, Shumen, 2011.
10. **Kurteva, M. J. Ganeva.** Metodicheskо rakovodstvo po piano. Sofia, 1988.